

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 151

עקב תש"ע

יעלו לחשבון גדול, ואף שוגג צריך כפרה, ושגיאות מי
יבין. ועבירות שאדם דש בעקביו הן בלי מספר
בעונותינו הרבים, על כן כל אדם כמונו היום, ראוי
להיות בעל תשובה, וכל ימיו בתשובה.

"והיה עקב תשמעון" (ז יב)

אומר רש"י: עבירות שאדם דש בעקביו.

הגר"נ קרליץ שליט"א בספרו **"חוט שני"** מבאר את
הפסוק בתהילים ט: "למה אירא בימי רע עון עקבי
יסובני". אומר רבי ניסים, לכאורה, מה הבעיה כאשר
באה לבן אדם צרה, הלא יעשה תשובה ויתכפר, אז מה
הבעיה? מדוע אנחנו כל כך מפחדים כשבאה רעה?
והתשובה היא, עון עקבי יסובני. הרי כל כך הרבה
עבירות אנחנו עושים בלי שמרגישים בכלל שזו עבירה,
ממילא נעשה תשובה אבל לא על מה שצריך, או לכל
הפחות לא על כל מה שצריך. וזו הבעיה שמעורר דוד
המלך. למה אירא בימי רע? והתשובה היא, כי עון עקבי
יסובני, העבירות שאדם דש בעקביו.

**"לא תערוץ מפניהם כי ה' אלוקיך בקרבך אל גדול
ונורא" (ז כא)**

בחובות הלבבות, כשמדבר על דרגתו של החסיד, אומר
שהחסיד הלך לישון פעם ביער, וכששאלו אותו האם
אין אתה מפחד מהחיות הרעות, אמר אני כל כך מפחד
מהקב"ה, עד שאינני מרגיש את הפחד מהחיות הרעות.

על פי זה מבאר בספר **"טל אורות"** שהאיש השלם אין
לו אפשרות לפחד מהאויב, מפני שהוא מפחד מהקב"ה,
וזהו: "לא תערוץ מפניהם" – "כי ה' אלוקיך בקרבך אל
גדול ונורא". (**ילקוט הגרשוני**)

**"וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו ה'
אלוקיך מיסרד" (ח ה)**

ה"ילקוט הגרשוני" מביא מהקדמת הספר **"משפט
צדק"** על תהילים, בשם ה"כלי חמדה", לדייק מדוע
נאמר כאשר ייסר ולא כאשר מייסר, מדוע זה נאמר
דוקא בלשון עתיד?

ומסביר ה"משפט צדק", שכאשר אדם מדבר עם בנו
ומנסה לשדלו שלא יעשה עבירות, הרי הוא מראה לו
את המקל, ומזהיר אותו: אל תעשה כדי שלא אכה
אותך. כך הקב"ה, אומר לעם ישראל שבו שבו בית
ישראל, וחיו. שמעו בקולי ולא אצטרך לייסר אתכם,
בעתיד.

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה" (ז יב)

במדרש, פרשת ראה נאמר: משל לזקן שהיה יושב על
הדרך והיו לפניו שתי דרכים. אחת תחילתה קוצים
וסופה מישור ואחת תחילתה מישור וסופה קוצים.
ויושב בראש שתייהם ומזהיר ואומר אף על פי שאתם
רואים שתחילתה קוצים, סופה מישור. כל מי שהיה
חכם, שומע לו, והיה מהלך בה ומתיגע קמעא, הלך
בשלום ובא בשלום. אבל אותם שלא היו שומעים לו
היו הולכים ונכשלים בסוף. כך היה משה אומר להם:
ראה דרך החיים ודרך המוות ברכה וקללה ובחרת
בחיים למען תחיה אתה וזרעך.

ועל זה כותב בספר **דמשק אליעזר**: שני הדרכים הם:
האם לעבוד את עבודת המידות וללחום עם היצר בימי
נעוריו, אז בימי הזקנה אינו צריך לסגף את עצמו אלא
צדיקים ישמחו ויתענגו על רוב שלום – שלמות הנפש
עם הגוף. אבל יש דרך שניה, שאדם הולך בשרירות לבו
ורק אחרי שיעברו רוב ימיו ושנותיו אז יגלה את האמת
ויתחיל להתחרט על שבזבז את ימיו. ואמרו במדרש
רבה: רבי שמעון אומר משל לאחד ששט על מים, אמרו
לו: מעט בהליכה שלא תתיגע בחזרה. אומר הדמשק
אליעזר: זה מה שאומר אצלנו הפסוק: והיה עקב
תשמעון. הרי בסוף תשמע, אז חבל שתלך רחוק
בתחילת הדרך, בדרך שהיא יפה ונעימה ובסופו של דבר
תצטרך לחזור את כל הדרך, ובימי הזקנה לאכול
קוצים. עדיף את אותו הדבר לעשות כבר בימי
הצעירות, בימי הזקנה להנות משלום בין הנפש לגוף.

"והיה עקב תשמעון" (ז יב)

אומר רש"י: עבירות שאדם דש בעקביו.

אלו עבירות אדם דש בעקביו? כותב **השל"ה הקדוש**:
כת שניה, הסוברים שאין נקרא בעל תשובה אלא
העובר על חמורה מהחמורות. דע, כי טעות גדולה
טועים אותם האנשים, ואינם בקיאים בחשבון, ואינם
יודעים שעתידים שיתנו דין וחשבון לפני מלך מלכי
המלכים הקב"ה, ויצטרפו מעשיהם אחת לאחת,
ובהצטרפות עוונות קטנים שהאדם דש בהם, ועלו
לחשבון גדול, ויהיה יותר מהעבירה הגדולה שבגדולות
ושבחמורות, כי אחת לאחת למצוא חשבון. ויש הרבה
עבירות שאדם דש בהן, כגון נקימה ונטירה, וקללה
בשם, והזכרת השם לבטלה, וחמדה, ותאוה, ושיחת
חולין, וצחוק, וכעס, וגבהות הלב, וחטאת נעורים,
והסתכלות בנשים, והטלת אימה יתירה, וכוונה
בתפילה ובברכות הנהנין, וכיוצא בהן. ובהצטרפות אלו

”ארץ זית שמן ודבש” (ח ח)

הדבש המדובר פה הוא דבש תמרים, ומדוע נכתבה שוב המילה ”ארץ”, והפסיקה בין שבעת המינים?

אומר החתם סופר, שזה בא לרמז על כיבוש ארץ ישראל פעמיים, בפעם הראשונה שבאנו נכנסנו דרך יריחו עיר התמרים, שהיתה תחילת הכיבוש, ולעתיד לבוא, במהרה בימינו כתוב בפסוק ועמדו רגליו על הר הזיתים, הוא הר המשחה.

והואיל ולעתיד לבא הגאולה תהיה סופית ומחלטת וגדולה מהכיבוש הראשון, לכן הקדים זית לדבש.

”ממרים הייתם עם ה' מיום דעתי אתכם” (ט כד)

בספר ”רבבות אפרים” אומר: לכאורה משה רבינו שהיה ענו מכל האדם, היתכן שידבר עם ישראל כל כך קשה?

והסביר, שמה שמשה רבינו אמר ”מיום דעתי אתכם”, ברוב ענוה אמר זאת. כי תלה את מרים של ישראל בחסרון שבו כאילו אינו מנהיג טוב מספיק. וזו הכוונה ממרים הייתם את ה' מיום דעתי אתכם, כלומר מיום שאני מנהיג אתכם, ממרים הייתם עם ה', וזה בגללי.

”ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה'” (י יב)

בספר ”קול יהודה” אומר הגר”י צדקה זצ”ל, מה היא המילה ועתה, אלא יש לבאר זאת כך: האור החיים בפרשת בלק, פרק כ”ג פסוק י’, על הפסוק ”תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו”, כותב כי בלעם הרשע רצה למות מות ישרים, אבל לא לחיות חיים ישרים, אלא רק תהי אחריתי כמוהו, בסוף ימיו. ולפי זה אומר הרב צדקה, יובן שמה שהזכירה התורה כאן את מילת ”ועתה”, שידע מי שרוצה ללכת בדרך ה', שעכשיו זה הזמן ולא לדחות לאח”כ.

”מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה” (י יב)

בספר ”מטה יהודה” אומר ר' יהודה לייב לאזארוב זצ”ל בגמרא שבת קלג כתוב, הדבק במידותיו, מה הוא רחום אף אתה רחום מה הוא חנון אף אתה חנון וכו' למדים אנו ממאמר זה שצריכים אנו להדמות להקב”ה בכל. אבל יש דבר אחד שבשום אופן איננו יכולים לעשות כמוהו. ומהו? יראה. שהרי הקב”ה לא שייך אצלו יראה.

וזהו מה שאמרה התורה ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך, את זה תעשה אתה, רק אתה תעשה, כי אי אפשר ללמוד דבר זה ממידותיו של הקב”ה.

”מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה” (י יב)

בספר ”שמן המאור” מביא בשם רבי מאיר מפרימשלאן זצ”ל, שאמר: כי לפעמים אדם משתמש במידת הענוה יותר מדי, וזה גורם לו שיעשה עבירות, כי ממילא ”אני לא שווה כלום”. ואם היה מחשיב את עצמו לא היה עושה עבירה, מחמת הבושה. לכן אמר הפסוק: מה ה' אלוקיך שואל מעמך, מה - היינו ענוה, את הענוה ה' מבקש ממך שתשתמש בה - כי אם ליראה את ה'. כל זמן שזה עוזר ליראה את ה'. אבל לא חס וחלילה ההיפך.

ומביא שם מעשה ברבי זושא, שהלך לאכול באיזו סעודת סיום הש”ס שעשה גביר אחד. והנה בעל הסעודה ציוה שכל אחד מהנוכחים יאמר איזה דבר תורה, כשהגיעו לרבי זושא, אמר שאינו יודע שום דבר. בעל הבית נתקעס ואמר, שאם כך, יצא מיד החוצה. אנשים שהיו שם ריחמו על רבי זושא ודברו על לבו של בעל הבית, אך זה לא עזר. גם כשבאה בעלת הבית ואמרה לבעלה, אל תעשה דבר כזה, אל תוציא אותו ואל תבייש אותו, לא שמע בעל הבית והוציא את רבי זושא בכח מביתו ועוד סתר לו שתי סתירות על לחייו.

אחרי כמה דקות דפק רבי זושא על הדלת, ואמר שכבר נזכר באיזה דבר תורה, נו, בבקשה, אמר הגביר.

אמר רבי זושא: יש לי קושיא חמורה. נאמר בתהילים פרק ז' כי הלל רשע על תאות נפשו. מדוע אמר דוד המלך שהלל הוא רשע, והרי כולם יודעים שהלל היה ענו, חסיד וצדיק, ולמה כתוב כי הלל רשע?!... כל הקהל פרץ בצחוק והגביר עצמו ממש היה מדושן עונג מהשאלה המדהימה. אמר רבי זושא. אני אומר לכם את התירוץ. פעם היה בעיר אחת גביר נכבד, כמו מעלת כבוד בעל הבית פה. ואותו גביר היה למדן כמו מעלת כבוד בעל הבית שלנו. וגם הוא סיים את הש”ס, אבל היה גם כן ענו. ומה עשה עם הענוה שלו? מרוב שהחשיב את עצמו לכלום, עשה עבירות. וכאן התחיל רבי זושא לבאר ולפרט אלו עבירות עבר אותו בעל בית, (הוא אמנם דבר על בעל הבית אחר, אבל פירט את העבירות של בעל הבית הזה). אמר רבי זושא, ”הלל” זו מידת ענוה, אבל כשיש ”הלל רשע”, אז את הענוה הוא מנצל רק כדי לעשות את תאות נפשו. כי הלל רשע על תאות נפשו.

